

Česká školní inspekce

Liberecký inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Dubá, okres Česká Lípa

Dlouhá 113, 471 41 Dubá

Identifikátor školy: 600 074 731

Termín konání inspekce: 24. – 26. květen 2004 a 1. – 2. červen 2004

Čj.:	h4-1280/04-5083
Signatura:	ohlcx134

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v předmětech matematika a přírodověda na prvním stupni a v předmětech matematika, fyzika, chemie, přírodopis, zeměpis, dějepis a informatika na druhém stupni vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a k datu konání inspekční činnosti,
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v předmětech matematika a přírodověda na prvním stupni a v předmětech matematika, fyzika, chemie, přírodopis, zeměpis, dějepis a informatika na druhém stupni vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a k datu konání inspekční činnosti,
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v předmětech matematika a přírodověda na prvním stupni a v předmětech matematika, fyzika, chemie, přírodopis, zeměpis, dějepis a informatika na druhém stupni vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a k datu konání inspekční činnosti.

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Dubá, okres Česká Lípa je plně organizovaná škola, která byla zřízena jako příspěvková organizace na dobu neurčitou. Její zřizovatelem je město Dubá (Masarykovo náměstí 138, 471 41 Dubá). Subjekt sdružuje základní školu, školní družinu, školní klub a školní jídelnu. Základní škola Dubá je školou spádovou pro jeden z největších obvodů v okrese Česká Lípa.

Výuka ve všech třídách probíhá podle vzdělávacího programu Základní škola. V rámci dalších aktivit je škola přihlášená ke Státnímu programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, od školního roku 2003/2004 je začleněna do sítě škol v projektu podporujícím školní i mimoškolní ekologickou výchovu M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy). Průběžně a cíleně vede žáky ke zdravému životnímu stylu.

V době inspekce navštěvovalo školu celkově 266 žáků (140 na prvním stupni a 126 na druhém). Ve školním roce 2003/2004 je ve škole 13 tříd prvního až devátého ročníku, z nichž sedm je na prvním stupni a šest na druhém. Do školy docházejí žáci z Dubé a více než polovina jich dojíždí z okolních obcí – Chlum, Zahrádky, Ždírec, Blatce, Blatečky, Dřevčice, Tuhaň, Holany, Deštná, Zakšín, Horky, Loubí, Pavličky, Vrchovany.

V době mimo vyučování poskytuje škola všem žákům bohatou a pestrou nabídku zájmových aktivit nejen v oblasti environmentálního působení.

Součástí organizace je školní jídelna o celkové kapacitě 300 jídel. Ve své hlavní činnosti zabezpečuje stravování žáků a zaměstnanců školy a v rámci doplňkové činnosti povolené zřizovatelem poskytuje stravování cizím strávníkům.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Hodnocení personálních podmínek se vztahuje k předmětu inspekční činnosti.

Personální zabezpečení výuky, tj. posouzení odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících sledovaných předmětů, uvedené v tabulce 1 je hodnoceno vzhledem k vystudovanému studijnímu oboru, nikoliv konkrétní aprobaci. Specifikace pro předměty je uvedena pod tabulkou.

Tabulka 1 Personální zabezpečení výuky dle sledovaných předmětů a vyučujících

Předmět	Celkový počet hodin týdně	Vyučováno s odbornou a pedagogickou způsobilostí			Vyučováno bez odborné a pedagogické způsobilosti		
		Počet vyučujících	Počet hodin týdně	%	Počet vyučujících	Počet hodin týdně	%
Matematika - 1. stupeň	34	7	34	100	—	—	—
Přírodověda	6	3	6	100	—	—	—
Matematika - 2. stupeň	28	2	17	61	1	11	39
Fyzika	12	1	12	100	—	—	—
Chemie	8	1	8	100	—	—	—
Přírodopis	11	1	11	100	—	—	—
Zeměpis	11	1	11	100	—	—	—
Dějepis	10	1	6	60	1	4	40
Informatika	4	—	—	—	1	4	100

Dodatky k tabulce 1:

- výuka matematiky na druhém stupni (VI. A – 4 hodiny, VII. A – 4 hodiny, VIII. B – 3 hodiny) bez odborné a pedagogické způsobilosti byla k datu konání inspekční činnosti zabezpečena absolventem střední průmyslové školy
- výuka matematiky na druhém stupni (IX. A – 5 hodin, IX. B - 5 hodin) byla k datu konání inspekční činnosti zabezpečena vyučující bez aprobace pro daný předmět
- výuka chemie a přírodopisu na druhém stupni byla k datu konání inspekční činnosti zabezpečena absolventkou bakalářského oboru na přírodovědecké fakultě doplněného pedagogickým studiem
- výuka dějepisu (VIII. A a VIII. B) bez odborné a pedagogické způsobilosti byla k datu konání inspekční činnosti zabezpečena absolventkou střední pedagogické školy
- výuka informatiky na druhém stupni bez odborné a pedagogické způsobilosti byla k datu konání inspekční činnosti zabezpečena absolventem střední průmyslové školy

Ředitelka školy splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti i délku požadované praxe. Při přidělování úvazků jednotlivým vyučujícím se snažila optimálně využít složení pedagogického sboru vzhledem k odborné a pedagogické způsobilosti jeho členů i s přihlédnutím k jejich zájmu a zkušenostem. Výchovné poradenství zajišťují dvě učitelky odborně a pedagogicky způsobilé. Požadované kvalifikační studium absolvovala pouze jedna výchovná poradkyně, podmínku délky praxe splňují obě. Funkci metodika informačních

a komunikačních technologií (ICT) vykonává vyučující předmětu informatika. V rámci své funkce se podílí na vzdělávání učitelů v oblasti ICT.

Organizační struktura školy je funkční, s jasně vymezenými kompetencemi a specifikací úkolů pro jednotlivé pracovníky podle jejich zařazení. Vnitřní informační systém vůči zaměstnancům je propracovaný a fungující, umožňuje operativní řízení, podmínkám uspořádání školy plně vyhovuje. Poradním orgánem ředitelky je pedagogická rada, která se pravidelně schází na svých jednáních, dále metodické sdružení pro první stupeň a pět předmětových komisí. Činnost metodických orgánů se zejména zaměřuje na rozvržení učiva do ročníků, plnění tematických plánů včetně provádění úprav a doplňků v průběhu školního roku, na kontrolu dodržování učebních osnov, na organizování a zabezpečení soutěží a olympiád, v matematice na porovnávání výsledků čtvrtletních prací, na další vzdělávání a následné předávání informací z jednotlivých akcí, na zpracovávání požadavků na vybavování školních sbírek pomůckami a učebnicemi. Spolupráce členů je neformální a efektivní. Poradní a metodické orgány plní svou funkci.

System vedení zaměstnanců je založen na osobním přístupu k pracovníkům, většina pedagogů se podílí na organizování života školy. Snaha o kvalifikované personální zabezpečení vyučovacích předmětů se promítá do podpory dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jejich účastí na akreditovaných akcích zejména dle příslušné odbornosti a pracovního zařazení. V rámci realizace projektu PI „Informační gramotnost“ SIPVZ ukončilo vzdělávání úrovně „Z“ 16 pedagogů, 11 učitelů pokračuje v modulu úrovně „P“. Účast na vzdělávání je ztížena dopravní dostupností. Kontrolní a hospitační činnost ředitelky a její zástupkyně vychází z hospitačního plánu na školní rok 2003/2004 rozpracovaného na jednotlivá čtvrtletí a je zaměřena na všechny oblasti vzdělávání a výchovy, kontrolu povinné dokumentace i na analytickou činnost prováděných kontrol v jednotlivých obdobích. Hospitační činnost prováděná vedením školy je systematická, pravidelná a dostatečně četná. Výstupem z hospitací je písemný záznam, s jehož obsahem jsou vyučující seznámeni a mají možnost se k němu vyjádřit. Analýzu výsledků z hospitační a kontrolní činnosti provádí ředitelka na jednáních pedagogické rady. Při plánování v oblasti lidských zdrojů vychází ředitelka předně z aktuálních podmínek naplněnosti školy a z reálné situace aprobačního a věkového složení pedagogického sboru. Záměry z hlediska potřeb učitelů dle jejich odborné a pedagogické způsobilosti má zpracovány.

Hodnocení pedagogických pracovníků je ředitelkou a zástupkyní prováděno při pohospitačních pohovorech formou oboustranného dialogu, ve kterém se vyučující mají možnost vyjádřit i ke své práci ve škole.

Personální podmínky vzdělávací a výchovné činnosti jsou vzhledem ke schváleným učebním dokumentům velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Hodnocení materiálně-technických podmínek se vztahuje k předmětu inspekční činnosti.

Škola působí ve dvou vzájemně propojených objektech – původní budově a funkční přístavbě z roku 1996, jejíž součástí je i školní jídelna. Tělocvična se nachází v samostatném objektu v areálu školy, hřiště spravuje město. Součástí školního pozemku jsou plochy pro odpočinkové a sportovní aktivity žáků. Na celkovém vzhladu všech navštívených

vyučovacích i společných prostor v původní stavbě se negativně projevovала zašlá malba, současným požadavkům nevyhovující sociální zařízení a opotřebovaný žakovský nábytek. Prostředí učeben a společné prostory v přístavbě jsou celkově na velmi dobré úrovni. Škola se snaží veškeré vyučovací prostory esteticky uspořádat. Využívá k tomu výukové a motivační nástěnné materiály, případně žakovské práce. Výsledná úroveň vzhledu jednotlivých učeben je však rozdílná.

Třídy prvního stupně jsou esteticky upravené, pěkně vyzdobené a opatřené novým žakovským nábytkem, vestavěnými skříněmi. Podnětně v nich působí řada výukových a motivačních materiálů. Vybavení kabinetu pro 1. – 5. ročník pomůckami, audiovizuální technikou, programovým vybavením pro PC i zabezpečení žáků učebnicemi a pracovními sešity umožňuje efektivně realizovat požadavky učebních osnov. Žákům prvního ročníku poskytuje škola základní školní potřeby.

Přírodovědné předměty (fyzika, chemie a přírodopis) se vyučují v polo odborných učebnách, které svým vybavením odpovídají vyučovaným předmětům (nástěnné obrazy, přehledy, tabulky, pomůcky). Vzhledem k chybějícím rozvodům médií (nizkonapěťový elektrický proud, voda, případně plyn) v nich však není možné realizovat některé učebními osnovami doporučené laboratorní práce. Kabinet chemie je navíc umístěn v jiném patře než polo odborná učebna, takže by se pomůcky, včetně chemikálií, musely přenášet. Proto škola zřídila laboratoř (chemickou pracovnu), kterou využívá i pro potřeby výuky fyziky. Toto řešení umožňuje plnění učebních osnov včetně laboratorních prací, avšak způsobuje organizační problémy a časové ztráty v teoretické výuce chemie. Pokud je totiž pro zvýšení názornosti potřeba zařadit demonstrační pokusy, žáci přecházejí do laboratoře během vyučovací hodiny. V obou polo odborných učebnách je k dispozici vhodná didaktická technika (video, televize, zpětný projektor). Materiální zázemí (pomůcky, přístroje) pro výuku přírodovědných předmětů se průběžně obnovuje.

Vybavení pomůckami pro matematiku je standardní (mj. nástěnné tabule, modely těles, kalkulačky), učiteli velmi dobře využívané a promyšleně doplňované běžnými předměty a nástroji v návaznosti na probírané téma.

Výuka dějepisu a zeměpisu probíhá v kmenových učebnách. Z pomůcek jsou k dispozici pouze nástěnné dějepisné i zeměpisné mapy a videokazety k dějepisnému učivu.

Ve škole se nacházejí dvě prostorné odborné učebny výpočetní techniky, novější učebna je pořízena v rámci projektu PIII SIPVZ a vybavena 10 + 1 PC s přístupem do prostředí internetu, starší s 10 + 1 PC. Didaktická technika v obou učebnách není k dispozici. Hardwarové i softwarové vybavení školy umožňuje realizovat výuku základů ICT i počítačem podporovanou výuku v předmětech český jazyk, anglický jazyk, německý jazyk, matematika, fyzika, chemie, biologie, zeměpis a výtvarná výchova.

Ve všech přírodovědných předmětech, v matematice, zeměpisu i dějepisu mají žáci k dispozici vhodně zvolené učebnice popř. i pracovní sešity a atlasy. Pro výuku základů informačních a komunikačních technologií škola učebnice nemá.

Na základě kontrolní činnosti a znalostí materiálně-technických podmínek školy má ředitelka zpracované záměry postupného dovybavování a obměny inventáře školy novým nábytkem, školních sbírek moderními a chybějícími pomůckami, učebnicemi a výukovými programy. Rovněž má zpracovanou koncepci úprav a rekonstrukce původního objektu a venkovního areálu školy. Jejich postupná realizace a dokončení závisí na finančních možnostech zřizovatele. Plánování v oblasti materiálně-technických podmínek je koncepční, systematické a účelné.

Veřejností je využívána tělocvična školy, pro pořádání kurzů z oblasti výpočetní techniky odborná učebna. V rámci doplňkové činnosti umožňuje škola stravování cizím osobám.

Materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti jsou vzhledem ke schváleným učebním dokumentům velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací programy

Vzdělávání všech žáků ve všech třídách 1. – 9. ročníku probíhá podle zvoleného vzdělávacího programu Základní čj. 16 847/96-2, s platností od 1. září 1996 včetně Úprav a doplňků čj. 25 018/98-22, s platností od 1. září 1998 a úpravy čj. 31 172/2002-22 s platností od 1. září 2003. Individuální vzdělávací programy pro 15 vykazovaných žáků se speciálními vzdělávacími potřebami jsou sestavené, vycházejí z výsledků šetření a závěrů pedagogicko-psychologické poradny a po formální stránce odpovídají metodickému pokynu. S jejich obsahem byli prokazatelně seznámeni učitelé i rodiče.

Vzdělávací program je realizován v souladu s údaji v rozhodnutí o zařazení do sítě škol.

Rozpracovaný učební plán koresponduje se zvoleným vzdělávacím programem. Porovnáním konkretizovaného učebního plánu platného k datu konání inspekční činnosti ve školním roce 2003/2004 s rozvrhem hodin platným k datu konání inspekční činnosti a reálnou výukou bylo zjištěno, že hodinové dotace ve vyučovacích předmětech i ročnicích odpovídají předepsanému učebnímu plánu, minimální počty hodin pro jednotlivé předměty a týdenní časová dotace jsou dodrženy.

Výuka základů informačních a komunikačních technologií je částečně zařazena jako práce s počítačem v rámci předmětu praktické činnosti (zejména pro chlapce v 6. a 7. ročníku), částečně ve volitelném předmětu informatika (v 7. a 9. ročníku). Se systematickým vzděláváním v této oblasti škola teprve začíná, ředitelka školy v rámci svých kompetencí připravuje úpravy učebního plánu tak, aby základní dovednosti práce s počítačem mohli získat všichni žáci. Současné řešení výuky ICT je v souladu se vzdělávacím programem Základní škola. Osnovy předmětu práce s počítačem (v rámci praktických činností) a volitelného předmětu informatika jsou plněny.

Škola má propracované začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných situací a environmentální problematiky do výchovně-vzdělávacího procesu. Jako volitelný předmět se vyučuje ekologická výchova.

Výuka je v souladu s učebními dokumenty vzdělávacího programu Základní škola.

Kontrolovaná povinná dokumentace (třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy, zápisy z jednání pedagogické rady) je vedena přehledně, průkazně zachycuje průběh vzdělávání ve sledovaných předmětech. Kontrolní a hospitační činnost v oblasti realizace učebních dokumentů prováděná vedením školy je průkazná a patrná z interní dokumentace školy. Záznamy v třídních knihách, zápisy v sešitech žáků a zhlédnutá výuka potvrdily shodnost probíraného učiva s obsahem osnov. Neplnění učebních osnov sledovaných předmětů nebylo zjištěno.

Kontrola naplňování učebních osnov je účinná.

Rozvržení vyučovacích předmětů v rozvrhu hodin mimo dvou případů, kdy je výuka téhož předmětu s dvouhodinovou dotací zařazena ve dvou následujících dnech, přiměřeně využívá dané možnosti školy. Respektuje psychohygienické a didaktické zásady, dodržuje příslušná ustanovení vyhlášky o základní škole. Pro žáky je závazný školní řád, který je pro ně srozumitelný a obsahuje ustanovení pro všechny oblasti. Provozní řády odborných učeben sledovaných předmětů jsou vypracovány, žáci s nimi byli prokazatelným způsobem seznámeni. Informační systém vůči rodičům nezletilých žáků je propracovaný, zúčastněným stranám vyhovuje.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu je funkční.

Výchovné poradenství ve škole zajišťují dvě učitelky, jedna se zaměřuje na práci se žáky se specifickými poruchami učení a s problémy v chování, druhá poskytuje žákům informace, radu a pomoc při jejich další profesní orientaci. Obě úzce spolupracují s vedením školy, pedagogickým sborem, s rodiči, se speciálně pedagogickým centrem, pedagogicko-psychologickou poradnou a úřadem práce. Z jednání se zákonnými zástupci pořizují záznamy. V případě potřeby dávají podnět k prošetření problémů odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu v České Lípě nebo Policii ČR. Veškerou dokumentaci k výchovnému poradenství vedou obě výchovné poradkyně velmi pečlivě a přehledně. Důležité informace předávají pedagogickému sboru. Systém výchovného poradenství je propracovaný, avšak problémy v každodenním chodu školy přináší nedůslednost některých pedagogů při výchovném působení na žáky.

Velmi dobrý minimální protidrogový program („Systémová a koordinovaná strategie“) a „Plán primární prevence na rok 2003-2004“ obsahují souhrn cílů a prostředků vedoucích k podpoře zdravého životního stylu (zdravé doplňky svačin, otužování, sportovní soutěže, turistické výlety, relaxační chvíle o přestávkách, pitný program) a k prevenci zneužívání návykových látek (začlenění problematiky sociálněpatologických jevů do výuky s využitím odborné literatury a videokazet, besedy s odborníky, literární a výtvarné soutěže, nabídka volnočasových aktivit). Výchovné poradenství má velmi dobrou úroveň.

Výchovné poradenství přispívá ke zlepšení výchovně-vzdělávacího procesu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice a přírodovědě na 1. stupni

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v matematice a přírodovědě vychází ze sedmi hospitací v hodinách matematiky ve všech třídách a všech vyučujících a tří hospitací v hodinách přírodovědy ve všech třídách čtvrtého a pátého ročníku. Stanovené výukové cíle ve zhlédnutých hodinách odpovídaly standardu vzdělání i aktuálnímu složení tříd, byly voleny vhodně a přiměřeně. Probírané učivo logicky navazovalo na předcházející témata a znalosti žáků.

Pro výuku matematiky a přírodovědy na prvním stupni má škola vynikající personální podmínky. Všechny hodiny byly odučeny učitelkami s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí a víceletou pedagogickou praxí.

Sledovaná výuka probíhala mimo jedné hodiny matematiky a přírodovědy v tradičně uspořádaných, esteticky působících kmenových třídách. Žáci průběžně pracovali s učebnicemi, pracovními sešity a namnoženými pracovními texty. Při opakování a procvičování učiva využívali „matematické kapsáře“, skládačky a karty s numerickými výpočty, v jedné hodině matematiky i výukové programy na PC. V nižších ročnících používali k vytváření a upevnování matematických představ počítadla a číselné osy. Názornost v přírodovědě podporovaly vzorky přírodnin, obrazový materiál a doplňkové publikace.

Všechny zhlédnuté hodiny byly charakteristické pečlivou přípravou na jejich průběh, která ve svém důsledku umožnila zapojení většiny žáků po značnou část vyučování. Výuka se vyznačovala promyšlenou organizací, použitím vhodných metod a forem práce. Učitelky využily schopností, znalostí a zkušeností žáků při vyvozování a zdůvodňování postupů řešení. Probírané učivo podávaly v souvislostech, srozumitelně, přiměřeně věkovým schopnostem žáků a až na ojedinělé drobné nepřesnosti věcně a odborně správně, ne vždy však dbaly na spisovné vyjadřování. Ve všech zhlédnutých hodinách byl patrný individuální přístup k žákům. Vyučující obecně méně pozornosti věnovaly diferenciaci výuky a vyjma hodiny přírodovědy ve čtvrtém ročníku i kooperativním metodám výuky. V závěru části sledovaných hodin chyběl dostatek času na shrnutí a fixaci probraného učiva a zhodnocení. Členění hodin odpovídalo psychohygienickým zásadám, tempo výuky bylo přizpůsobeno aktuálním podmínkám v jednotlivých třídách.

Vstupní i průběžná motivace vycházela z reálné situace, organizace výuky a volby vyučovacích metod. V průběhu vyučování byli žáci motivováni pochvalou a oceněním výsledků práce, zařazováním soutěží a her, částečně využíváním mezipředmětových vztahů a příkladů z praxe. Žáci výuku sledovali, byli jí ve většině případů zaujati a aktivně se do ní zapojovali, s vyučujícími spolupracovali.

Zhlédnuté hodiny charakterizovaly pěkné vzájemné vztahy a vstřícný způsob komunikace se žáky založený na oboustranné důvěře. Všeobecně byla školní pravidla akceptována a až na ojedinělé výjimky dodržována.

Převládalo pozitivní a adekvátní hodnocení žáků učitelkami, které při něm respektovaly jejich individuální dispozice, oceňovaly zájem, snahu a pokrok, upřednostňovaly hledání pozitiv. Formy sebehodnocení a vzájemného hodnocení byly ve sledovaných hodinách málo využívány.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech matematika a přírodověda na prvním stupni byly na velmi dobré úrovni.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice a informatice

Česká školní inspekce (ČŠI) hospitovala v hodinách matematiky u všech tří vyučujících tohoto předmětu a v hodinách informatiky u učitele, který ve škole zajišťuje veškerou výuku základů ICT.

Výuka matematiky u vyučující bez odpovídající aprobační kvalifikace byla odborně správná a žákům srozumitelná. Chybějící vysokoškolské vzdělání u učitele matematiky negativně neovlivnilo odbornou úroveň – předávané poznatky byly utříděné a věcně správné. Absence výchozího pedagogického vzdělání a menší praktická zkušenost byly však patrné zejména při řízení výuky a komunikaci v početnější třídě s rozdílnými znalostmi a dispozicemi žáků. Náročné požadavky na organizaci včetně vhodné motivace žáků se nepodařilo ve zhlédnuté vyučovací jednotce naplnit beze zbytku. V navštívených hodinách informatiky byly zaznamenány nepřesnosti v odborné terminologii, nikoli však v postupu prováděných činností.

Plánování obsahu výuky je ve škole úzce spojené s konkretizací jejich cílů. Schválené osnovy učitelé rozpracovávají do časově tematických plánů a průběžně sledují jejich realizaci. Neplnění osnov sledovaných předmětů nebylo zaznamenáno. Vyučující matematiky věnují velkou pozornost vnitřní diferenciaci výuky, která je promyšlená a funkční.

Všechny hospitované hodiny matematiky se vyznačovaly velmi dobrou bezprostřední materiální podporou. Vhodně zvolené učebnice a pracovní sešity žáků a především různorodé pomůcky byly účelně využívány, názorná výuka s bezprostřední vazbou na osobní zkušenosti žáků působila motivačně.

Pečlivá příprava byla zaměřena nejen na obsah, ale i na vhodnou vnitřní strukturu vyučovacích jednotek s uplatněním různých organizačních forem a metod práce. Zkušené vyučující zařadily i párovou a skupinovou výuku. Bylo zřejmé, že se žáci tomuto způsobu práce teprve učí. Výsledný efekt kooperace bezprostředně souvisel s formulací zadání úloh, složením skupin, způsobem práce a prezentace výsledků i charakterem zpětné vazby, kterou učitelky žákům poskytly. Opravdová spolupráce byla pozorována zejména při párovém vyučování.

Účinnost frontálního výkladu v hodinách informatiky snižovalo nevhodné umístění tabule, ke které je většina na počítači pracujících žáků otočena zády. S ohledem na skutečnost, že žáci 9. ročníku s výukou základů ICT končili, byly učitelem poskytované individuální konzultace a návody k dalšímu postupu až příliš časté. Většina žáků nedokázala pracovat samostatně. Pro efektivní individuální práci žákům scházely dovednosti i různé zdroje informací, neměli učebnice ani vlastní poznámky.

Nesporným pozitivem všech zhlédnutých hodin byl vstřícný vztah učitelů k žákům, který přispíval k dobré pracovní atmosféře. Žáci byli přirozeně aktivní, nebáli se vyjádřit svoje mínění, v dialogu ochotně spolupracovali. Zkušené učitelky je dokázaly povzbuzovat problémově formulovanými dotazy, vhodně zvolenou individuální zpětnou vazbou a pochvalou.

Psychohygienické zásady byly dodržovány jak v organizaci práce (střídání činností, zařazování relaxačních chviliek), tak v cíleném vytváření příznivých vnějších podmínek správného učení (včetně větrání, regulace osvětlení apod.).

Hodnocení výsledků žáků v matematice respektuje individuální schopnosti žáků, navazuje na diferencovanou výuku a tvoří ucelený systém, se kterým byli seznámeni žáci i jejich rodiče. Namátkou vybraným písemným pracím žáků různých ročníků bylo společné promyšlené zadání a pečlivá oprava s předem stanovenými kritérii klasifikace.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech matematika a informatika byly celkově hodnoceny jako velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v dějepise a zeměpise

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání v dějepise a zeměpise vychází z hospitací u obou pedagogů, kteří tyto předměty ve školním roce 2003/2004 vyučují. Převážnou část sledované výuky zajišťuje odborně a pedagogicky způsobilý učitel (aprobace dějepis a zeměpis), pouze dějepis ve dvou osmých třídách učí pedagožka, která kvalifikační požadavky nesplňuje. Přesto v její hodině zaznamenala ČŠI méně metodických a pedagogických nedostatků, než u plně kvalifikovaného učitele.

Zpracované časově tematické plány vycházejí z platných učebních osnov. Členění učiva do ročníků odpovídá používaným učebnicím.

Výuka ve většině hospitovaných hodin (kromě již výše zmíněné hodiny učitelky bez odborné a pedagogické způsobilosti) byla poznamenána nevhodně stanovenými vzdělávacími cíli. Probírané učivo vyučující podrobně rozpracoval do řady pojmů a základních slovních spojení. Žáci byli systematicky vedeni k jejich pamětnému zvládnutí opisováním z namnožených materiálů nebo z učebnice, opakovanou reprodukcí a přiřazováním na základě vzoru. Specifické cíle předmětů (mj. obohatit celkový vzdělanostní rozhled žáků a umožnit jim orientovat se v současném světě a v problémech současné civilizace, umět souvisle vyprávět o historických událostech a zaujímat k nim vlastní stanovisko) stanovené osnovami tak nebyly naplněny. Vyučující podceňoval výchovnou složku vzdělávacího procesu.

Ve všech hodinách zeměpisu i dějepisu scházela větší názornost, žáci se neučili vyhledávat na nástěnných mapách ani v zeměpisných a dějepisných atlasech. Pouze ve dvou hodinách se pracovalo alespoň s obrázky v učebnici. Opomíjení širší bezprostřední materiální podpory výuky a nepatrný prostor pro efektivní komunikaci mezi učiteli a žáky vedly spolu s jednotvárnými, stále se opakujícími vyučovacími metodami a chybějící účinnou motivací k malé aktivitě a minimální spolupráci žáků. Kladení uzavřených otázek nepřispívalo k rozvoji schopnosti žáků se souvisle vyjadřovat. Přes nespornou přípravu učitelů byla sledovaná výuka málo účinná.

Určitým pozitivem dvou vyučovacích jednotek zeměpisu bylo zařazení počítačem podporované výuky. Přiřazování názvů zeměpisným pojmům však bylo efektivní pouze v úvodu hodin, při několikanásobném opakování téhož cvičení již žáci plnili úkoly mechanicky. Účinnějším využití možností používaného programového vybavení bránilo chybějící začlenění úloh do širších souvislostí, ne vždy jasné zadání úkolů, scházející práce s chybou, opomíjená zpětná vazba a skutečnost, že i při rozdělení třídy na skupiny neměl každý žák vždy k dispozici svůj počítač (ve starší odborné učebně výpočetní techniky fungovalo v době inspekce jenom sedm z deseti žákovských stanic).

Pravidla komunikace mezi vyučujícím a žáky nebyla přesně vymezena. Svůj názor na účinnost výuky vyjadřovali žáci demonstrativní pasivitou, někdy negativním slovním glosováním průběhu vyučování. Hluk a nekázeň nepříznivě ovlivňovaly celkovou atmosféru hospitovaných hodin. Ve verbálním projevu učitele převažoval hovorový jazyk s řadou nespisovných výrazů. Ve zcela odlišných podmínkách probíhala výuka dějepisu v 8. ročníku. Žáci byli vstřícní, ukáznění a pozorní. Učitelku respektovali jako přirozenou autoritu.

Ústní zkoušení žáků zaměřené na ověření pochopení učiva v souvislostech, na schopnost formulovat vlastní názor a správně se vyjadřovat (i odborně) nebylo zaznamenáno. Klasifikaci předvedené ústní reprodukce právě přečteného textu nebo přiřazování pojmů (písemně i v rámci výukového programu) vyučující žákům nezdůvodnil, často ani jednoznačně nesdělil.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech zeměpis a dějepis na druhém stupni byly hodnoceny jako vyhovující.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve fyzice, chemii a přírodopise

Česká školní inspekce hospitovala u obou kvalifikovaných učitelek, které výuku přírodopisu, chemie a fyziky ve škole zajišťují. Jejich odborná a pedagogická způsobilost měla pozitivní vliv na průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Stanovené výukové a výchovné cíle odpovídaly věku a schopnostem žáků. Obě učitelky při plánování vyučovacího procesu vycházely ze zpracovaných časově tematických plánů, zohledňovaly aktuální stav ve výuce i individuální potřeby žáků. Probírané učivo navazovalo na předcházející témata. Časový skluz reálné výuky proti časově tematickým plánům v chemii a přírodopisu (jeden až tři měsíce) způsobila menší zkušenost pedagožky, která nastoupila po mateřské dovolené. Předmětová komise již jednala o nutných úpravách plánů vedoucích ke splnění učebních osnov ve všech předmětech i třídách.

Všechny hospitované hodiny byly velmi dobře připraveny, měly jednoznačně stanovené cíle, se kterými byli žáci v úvodu hodin seznámeni. K nadprůměrné efektivitě hodin přispívala dobrá stavba vyučovacích jednotek. Činnosti nebyly jednotvárné, učitelky vhodně kombinovaly frontální a skupinovou práci. Žáci si však práci ve skupinách neuměli rozdělit, málo spolupracovali a postupy řešení zadaných úkolů minimálně koordinovali. Vyučující využívaly mezipředmětové vztahy, pozitivní motivaci, povzbuzovaly žáky k aktivní práci, citlivě reagovaly na jejich neznalost, učivo vhodně aktualizovaly, průběžně upevňovaly, případně doplňovaly příklady z běžného života. Průběžně poskytovaly žákům také zpětnou

vazbu. Výkladové části hodin vedly jednoznačně, srozumitelně, v logických souvislostech. Žáci na jejich motivační výzvy většinou reagovali pozitivně, dobře spolupracovali, při nepochopení probíraného učiva kladli doplňující otázky. V závěru některých hodin nezbyl čas na shrnutí probírané látky.

Zařazení samostatné práce s výukovým programem ve sledované hodině v 9. ročníku bylo promyšlené a funkční. Po úvodním opakování žáci obdrželi jasné pokyny a přesně stanovené úkoly. Nechyběla zpětná vazba formou dialogu včetně motivace pochvalou. Velmi dobře připravená výuka byla efektivní.

Hodnocení a klasifikace v hospitovaných hodinách byly objektivní, jednoznačně sdělené a zdůvodněné. Pro hodnocení žáků za klasifikační období měly vyučující dostatečný počet známek získaných klasickými písemnými i ústními formami zkoušení.

Obě učitelky dokázaly nastolit při vyučování příjemnou, nekonfliktní atmosféru. Jejich verbální projev měl převážně velmi dobrou úroveň, občas však používaly nespisovnou formu českého jazyka. Žáci dostávali prostor pro vyslovení vlastního názoru. Někteří ale nedokázali své poznatky a závěry přesně formulovat. V několika případech ČŠI zaznamenala i vzájemné žákovské hodnocení a sebehodnocení.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech fyzika, chemie a přírodopis na druhém stupni byly na velmi dobré úrovni.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Se systematickým sledováním výsledků vzdělávání škola teprve začíná. Kromě běžných činností pedagogické evaluace zjišťovalo vedení školy v několika posledních letech řadu údajů, které poskytují dobré podklady pro následné rozbory (např. úroveň čtení žáků na prvním stupni, výsledky environmentální výchovy, úspěšnost žáků při přijímacím řízení na střední školy, ohlasy v médiích, účast rodičů na třídních schůzkách). Sledované ukazatele zatím netvoří ucelený systém, který by pokryl všechny činnosti školy. Shromážděné dílčí údaje jsou poskytovány pedagogům a zveřejňovány, o zjištěních se neformálně diskutuje. Vedení školy se snaží získané poznatky promítnout do činnosti školy v dalším období.

Na základě zjištěných skutečností a provedených hospitací byl průběh vzdělávání a výchovy ve škole ve sledovaných předmětech (matematika a přírodověda na prvním stupni a matematika, fyzika, chemie, přírodopis, zeměpis, dějepis a informatika na druhém stupni) celkově na velmi dobré úrovni.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Soulad údajů uvedených v rozhodnutí o zařazení do sítě škol předškolních zařízení a školských zařízení s údaji ve zřizovací listině

Údaje uvedené v rozhodnutí o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydaném MŠMT dne 29. března 2002 pod čj. 14 140/2002-21 s účinností od 1. ledna 2003 se shodují s údaji uvedenými ve zřizovací listině čj. UZMD/3-28/2001 ze dne 28. června 2001 vydané městem Dubá s účinností od 1. září 2002.

Environmentální výchova ve škole

Nedílnou součástí každodenního chodu školy na prvním i druhém stupni se stala nenásilná environmentální výchova. Škola provádí separaci odpadů, podporuje u žáků zdravý životní styl, posiluje mezilidské vztahy a sounáležitost všech při ochraně životního prostředí. Vyhláší pro třídní kolektivy výtvarnou soutěž na konkrétní náměty (pro letošní rok „Strom“, „Voda“, „Vzduch“ a „Slunce“). Vyhodnocení soutěže je spojené s předáváním odměn a následnou výstavou žákovských prací v prostorách školní jídelny. Ve škole pracuje chovatelský kroužek a oddíl „Mladých ochránců přírody“. Vysoký počet a různorodost živočišných druhů, o které pečují členové chovatelského kroužku ve vyhrazených prostorách školy, jsou výjimečné.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí MŠMT čj. 14 140/2002-21 ze dne 29. března 2002 o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1. září 2002
2. Zřizovací listina čj. UZMD/3-28/2001 ze dne 28. června 2001 vydaná městem Dubá s účinností od 1. září 2002
3. Výkaz Škol (MŠMT) V 3-01 podle stavu k 30. září 2003 ze dne 30. září 2003
4. Třídní knihy vedené ve školním roce 2003/2004
5. Třídní výkazy vedené ve školním roce 2003/2004
6. Katalogové listy žáků evidovaných ve škole k datu konání inspekční činnosti ve školním roce 2003/2004
7. Záznamy o práci ve volitelném předmětu informatika ve školním roce 2003/2004 ve třídách VII. A, IX. A a IX. B
8. „Školní řád ZŠ Dubá, okres Česká Lípa“ ze dne 1. září 2003
9. Zápis z jednání pedagogické rady ve školním roce 2003/2004 ve dnech 25. srpna 2003, 10. listopadu 2003, 19. ledna 2004, 5. dubna 2004
10. Rozvrh hodin platný k datu konání inspekční činnosti ve školním roce 2003/2004
11. Učební plán školy platný k datu konání inspekční činnosti ve školním roce 2003/2004
12. Personální dokumentace pedagogických pracovníků školy (doklady o nejvyšším dosaženém vzdělání) vedených k datu konání inspekční činnosti pod osobními čísly 12551, 09684, 09685, 07285, 08722, 10658, 07884, 08133, 00640, 07309, 12911, 12334, 09053, 12333
13. Tematické plány hospitovaných předmětů a tříd platné ve školním roce 2003/2004
14. „Organizační řád ZŠ Dubá“, čj. a datum neuvedeny, podepsáno ředitelkou školy
15. „Roční plán práce 2003/2004 Základní škola Dubá, okres Česká Lípa“, čj. a datum neuvedeny, podepsáno ředitelkou školy
16. „Plán DVPP Základní škola Dubá, Dlouhá 113“, čj. a datum neuvedeny, podepsáno ředitelkou školy
17. „Hospitační plán Základní škola Dubá, okres Česká Lípa“, čj. a datum neuvedeny, podepsáno ředitelkou školy
18. Individuální vzdělávací programy vykazovaných integrovaných žáků k datu konání inspekční činnosti ve školním roce 2003/2004 – 15x

19. „Systémová a koordinovaná strategie“ ze dne 5. listopadu 2003, čj. neuvedeno
20. „Plán primární prevence na rok 2003-2004“, čj. a datum neuvedeny
21. Podkladová inspekční dokumentace základní školy ze dne 11. května 2004
22. „Provozní řád školní chemické pracovny“ ze dne 1. září 2002
23. Certifikát k provádění školení v rámci realizace PI SIPVZ vydaný MŠMT s platností od 1. července 2003 do 31. srpna 2004
24. Vybrané čtvrtletní práce z matematiky ve školním roce 2003/2004 - třída VII. A (3. čtvrtletní práce), třída VIII. B (2. čtvrtletní práce), třída IX. B (3. čtvrtletní práce)

ZÁVĚR

Personální podmínky vzdělávací a výchovné činnosti jsou vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a sledovaným předmětům na velmi dobré úrovni, což ve většině oblastech pozitivně ovlivňuje kvalitu výuky a umožňuje realizovat záměry zvoleného vzdělávacího programu Základní škola. Činnost všech úseků školy je účelně organizačně zajištěna, funkčně propracovány jsou rovněž kontrolní mechanismy a vnitřní i vnější informační systém.

Materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti jsou vzhledem ke schváleným učebním dokumentům velmi dobré. Prostorové a psychohygienické podmínky, vybavení názornými pomůckami, učebnicemi a doplňkovými texty, didaktickou a výpočetní technikou vyhovují potřebám výuky a ve sledovaných předmětech příznivě přispívají k plnění učebních osnov. Na celkový vzhled vyučovacích i společných prostor v hlavní budově mají negativní vliv zašlé malby, prostředí v přístavbě je celkově na velmi dobré úrovni. Na základě znalostí materiálně-technických podmínek má ředitelka zpracovávánu koncepci úprav a rekonstrukce původního objektu a venkovního areálu školy.

Výchovně-vzdělávací proces probíhá podle platných učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola. Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech - matematika a přírodověda na prvním stupni a matematika, fyzika, chemie, přírodopis, zeměpis, dějepis a informatika na druhém stupni – byly celkově na velmi dobré úrovni. Nedostatky se projevily pouze ve výuce zeměpisu a dějepisu, kterou ČŠI hodnotila jako vyhovující. Většina zhlédnutých hodin byla připravená, jejich obsah byl promyšlený a korespondoval se schválenými učebními osnovami hospitovaných předmětů. Aplikované vyučovací metody a organizace vyučování vedly k plnění vzdělávacích cílů a respektovaly didaktické zásady. Komunikace mezi vyučujícími a žáky probíhala bezproblémově na bázi dohodnutých pravidel. Hodnocení žáků zohledňovalo jejich individuální dispozice, bylo objektivní a přiměřeně četné.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jan Vrabec	v. r.
Členové týmu	Ing. Varja Paučková	v. r.
	Ing. Eva Žižková	v. r.
	Jana Čermáková	

V Liberci dne 21. června 2004

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 25. 6. 2004

Razítko

Ředitelka školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Zdeňka Šepsová, ředitelka školy	v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Liberecký inspektorát – pracoviště, Masarykova 801/28, 460 01 Liberec 1. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad Libereckého kraje – odbor školství a mládeže	2004-07-12	h4-1280/04-5083
Zřizovatel – město Dubá	2004-07-12	h4-1280/04-5083
Rada školy	2004-07-12	h4-1280/04-5083

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
–	–	Připomínky nebyly podány.